

บทที่ ๕ การวิเคราะห์และการแปลความ

๕.๑ หลุมขุดค้นที่ ๑ (Tp1)

จากการขุดค้นพบกลุ่มก้อนดินเผาไฟขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมดของหลุมขุดค้นในระดับความลึกประมาณ ๘๐ – ๑๓๐ เซนติเมตร จากระดับผิวดิน และในพื้นที่ดังกล่าวยังพบเศษก้อนแร่ จีแร่ ชิ้นส่วนเบ้าหลอมโลหะ ดินเผาและแท่งดินเผาไฟ นอกจากนี้เกือบทุกระดับชั้นดินสมมติพบเศษก้อนแร่และจีแร่กระจายอยู่ทั่วทั้งหลุมขุดค้น ทำให้สันนิษฐานได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวใช้เป็นแหล่งโลหะกรรม ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับที่ทำจากสำริดและเหล็ก เช่น กระจบวยสำริด เครื่องมือเหล็กและกลองมโหระทึกทำให้ข้อสันนิษฐานชัดเจนมากขึ้น อีกข้อสันนิษฐานที่พบคือแหล่งโบราณคดีที่น่าจะเป็นแหล่งผลิตกลองมโหระทึกเนื่องจากพบกลองมโหระทึกจำนวนหลายใบและหลายขนาดและยังพบแม่พิมพ์กลองมโหระทึกอีกหลายชิ้น

ในพื้นที่ดังกล่าวก่อนที่จะมีการทำกิจกรรมถลุงโลหะได้มีการใช้พื้นที่ในการฝังศพ กล่าวคือมีการค้นพบกะโหลกศีรษะมนุษย์แต่ไม่สมบูรณ์อยู่ในระดับความลึกประมาณ ๑๘๐-๑๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน และพบภาชนะดินเผาขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันซึ่งอยู่ในระดับความลึกประมาณ ๑๓๐-๑๖๐ เซนติเมตร จากผิวดิน สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นของอุทิศให้แก่ผู้ตาย

๕.๒ หลุมขุดค้นที่ ๒ (Tp2)

จากการขุดค้นพบแผ่นก้อนดินเผาไฟครอบคลุมบางส่วนของพื้นที่หลุมขุดค้นในระดับความลึกประมาณ ๕๐-๑๑๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ประกอบกับพบแม่พิมพ์กลองมโหระทึก ชิ้นส่วนเบ้าหลอมโลหะดินเผา เศษก้อนแร่ และจีแร่ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวน่าจะใช้เป็นที่ทำโลหะกรรมเช่นกัน แต่มีความหนาแน่นของโบราณวัตถุน้อยกว่าหลุมขุดค้นที่ ๑ (Tp1)

นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมอื่นๆอีก คือ พิธีกรรมการฝังศพ ซึ่งกระทำก่อนชั้นดินของการถลุงโลหะ มีการขุดค้นพบโครงกระดูกมนุษย์อยู่ในระดับความลึกประมาณ ๑๕๐ -๑๖๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ในระดับชั้นเดียวกันยังพบภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ และ แท่งโลหะ สันนิษฐานว่าเป็นของอุทิศให้แก่ผู้ตาย ลักษณะการฝังศพเป็นแบบนอนหงายเหยียดยาว หันศีรษะไปทางทิศตะวันออก ด้านล่างโครงกระดูกมีการนำเศษภาชนะดินเผามาปูรองพื้นก่อนแล้วจึงวางโครงกระดูกลงทับ ภาชนะดินเผาซึ่งเป็นของอุทิศวางไว้เหนือศีรษะก่อนไปทางด้านซ้าย และแท่งเหล็กวางไว้บริเวณปลายเท้าขวา จากการวิเคราะห์พบว่าโครงกระดูกมนุษย์นี้เป็นเพศหญิง อายุประมาณ ๑๒ – ๑๖ ปี

๕.๓ สรุป

จากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในขณะนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าแหล่งโบราณคดีโนนหนองหอยเป็นชุมชนโบราณที่มีการอยู่อาศัยในยุคเหล็ก(โลหะ) หรือยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายต่อกับยุคหัวเลี้ยวต่อประวัติศาสตร์อายุประมาณ ๒,๕๐๐ – ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว พื้นที่แห่งนี้ยังเป็นที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม คือ เป็นสุสานโบราณ จากการพบโครงกระดูกมนุษย์และของอุทิศหรือเครื่องเซ่นที่ให้กับศพ เช่น ภาชนะดินเผา เครื่องมือเหล็ก เป็นต้น ตามความเชื่อที่สำผู้ตายจะได้นำไปใช้ในโลกหน้า นอกจากนี้หลักฐานทางโบราณคดียังบ่งบอกถึงความเจริญก้าวหน้าในด้านความรู้และเทคโนโลยี กล่าวคือ ชุมชนโบราณนี้สามารถผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับใช้ได้อเอง โดยเฉพาะจากโลหะสำริด จากหลักฐานของกลองมโหระทึก เบ้าหลอมดินเผา และแม่พิมพ์ขวาน ส่วนเครื่องประดับสำริดที่มีลักษณะโดดเด่นได้แก่ กำไลรูปแบบต่างๆ ผลิตด้วยวิธีการหล่อไล่ซี่ผึ้ง มีการตกแต่งลวดลายที่สวยงาม ประณีต โดยเฉพาะลายเส้นเชือกบนเครื่องสำริดเป็นแบบที่พบมากในวัฒนธรรมดองซอน ในประเทศเวียดนาม (๒,๕๐๐ – ๒,๑๐๐ ปีมาแล้ว) และวัฒนธรรมเตียน ในยูนนาน ประเทศจีน (๒,๐๕๐ – ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว) แหล่งโบราณคดีนี้ยังเป็นแหล่งผลิตกลองมโหระทึก เนื่องจากมีการพบหุ่นแกนดินแม่พิมพ์กลองมโหระทึกจำนวนหลายชิ้น นับว่าเป็นการค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย

ชุมชนโบราณโนนหนองหอยนี้จึงไม่ได้เป็นชุมชนที่โดดเดี่ยว แต่มีการติดต่อสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนกันทางวัฒนธรรมกับชุมชนห่างไกล ได้แก่ จีน เวียดนาม และลาว ในขณะเดียวกันก็มีการติดต่อกับชุมชนใกล้เคียงในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือแถบลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ แหล่งโบราณคดีนายเกียน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร แหล่งโบราณคดีบ้านดอนแสนพัน แหล่งโบราณคดีดอนไร่ บ้านนาหนองเชือก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนถึงลุ่มแม่น้ำมูล ได้แก่แหล่งโบราณคดีโนนนารายณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี บ้านก้านเหลือง อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี